

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.98
DOI 10.36919/EIJ.1.2023.53

Г. П. Власова,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри публічного права,
Київський університет імені Бориса Грінченка
ORCID ID 0000-0002-5616-3904;

Д. П. Гуріна,
кандидат юридичних наук,
заступник завідувача лабораторії
науково-організаційного забезпечення
судово-експертної діяльності,
Державний науково-дослідний
експертно-криміналістичного центр
МВС України
ORCID ID 0000-0002-4613-8561

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ
СУДОВОГО ЕКСПЕРТА**

У статті проаналізовано поняття правового статусу як правову категорію та досліджено його структуру, розглянуто й узагальнено погляди вчених щодо правового статусу судового експерта відповідно до чинного законодавства України. Правовий статус судового експерта запропоновано розглядати як системне утворення, основу якого складають основні елементи: права та обов'язки судового експерта, а також додаткові: відповідальність, наукова компетенція, гарантії незалежності судового експерта та правильності його висновку. Надано авторську класифікацію видів правового статусу судового експерта, підставами для класифікації у якій виступають вид судочинства, вид суб'єкта судово-експертної діяльності, вид (підвид) експертизи.

Ключові слова: правовий статус, судовий експерт, судова експертиза, елемент правового статусу, права та обов'язки судового експерта, відповідальність судового експерта.

Постановка проблеми та її актуальність. Визначення ролі та значення діяльності судового експерта неможливо без розуміння його правового статусу, адже аналізування діяльності будь-якого учасника правовідносин передбачає передусім дослідження його зв'язків (відносин) із державою і суспільством. Загальновідомо, що відображенням правовідносин будь-якого суб'єкта із державою і суспільством є правовий статус такого суб'єкта. На сьогодні праця, присвячених комплексному аналізу правового статусу судового експерта, немає. Тому, на нашу думку, можна певною мірою розширити коло існуючих уявлень стосовно цього питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим аспектам правового статусу судового експерта присвячені праці таких дослідників, як В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, Ю. М. Грошевський, А. В. Дудич, В. Т. Маляренко, В. П. Пилипишин, І. В. Стародубов, О. В. Сачко, О. П. Угровецький, В. М. Тертишник, К. В. Шкарупа, М. Г. Щербаковський тощо. Незважаючи на наявний науковий доробок, з'ясування актуальних питань правового статусу судового експерта потребує подальшого дослідження.

Метою статті є формулювання нових і вдосконалення існуючих теоретичних положень щодо правового статусу судового експерта на основі аналізування чинного законодавства і наукового доробку вчених. Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі завдання: проаналізувати поняття правового статусу як правової категорії та дослідити його структуру; узагальнити погляди вчених щодо правового статусу судового експерта відповідно до чинного законодавства України; запропонувати авторську класифікацію видів правового статусу судового експерта. Достовірність отриманих у науковій статті результатів і висновків забезпечено застосуванням ряду методів наукового пізнання. Метод аналізу дозволив дослідити елементи правового статусу судового експерта, метод синтезу дав змогу розробити класифікацію видів правового статусу судового експерта, догматичний метод використано під час тлумачення юридичних категорій, для поглиблення й уточнення понятійно-категоріального апарату, системний метод сприяв визначенню характерних рис елементів правового статусу судового експерта.

Виклад основного матеріалу. Використання поняття «статус» у юридичному контексті зустрічається ще за часів Стародавнього Риму для окреслення обсягу правоздатності фізичної особи [1, с. 68].

Правовий статус людини і громадянина вченими розглядається як система прав і обов'язків, законодавчо закріплена державою в конституціях та інших нормативно-юридичних актах [2, с. 110].

Н. М. Оніщенко розглядає правовий статус як систему законодавчо закріплених і гарантованих державою прав, свобод, законних інтересів і обов'язків суб'єкта суспільних відносин [3, с. 276].

На думку В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша, правовий статус — це юридично закріплене становище особи в державі та суспільстві [4, с. 92].

З урахуванням співвідношення філософських категорій «загальне», «особливе» й «одиничне» правовий статус поділяють на загальний, спеціальний та індивідуальний. Загальний передбачає, що обсяг прав і обов'язків однієї особистості дорівнює обсягу прав і свобод іншої. Спеціальний обумовлений соціальним, службовим, майновим, сімейним чи іншим статусом, відтак відрізняється у різних осіб. Індивідуальний — це статус конкретної особистості, він залежить від набору конкретних індивідуальних якостей людини [5, с. 20]. З огляду на такий поділ правовий статус судового експерта можна віднести до особливого правового статусу.

На нашу думку, правовий статус судового експерта можна розглядати як системне утворення, основу якого становлять права й обов'язки судового експерта. Крім основних елементів до правового статусу судового експерта доцільно віднести відповідальність, наукову компетенцію, гарантії незалежності судового експерта та правильності його висновку як додаткові елементи.

Права й обов'язки судового експерта закріплені у Законі України «Про судову експертизу», відповідних статтях процесуальних кодексів, відомих нормативно-правових актах, що регулюють судово-експертну діяльність (наприклад, наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень»).

Згідно з нормами чинного законодавства України експерт може нести кримінальну, адміністративну, дисциплінарну чи майнову відповідальність. Зокрема, за дачу завідомо неправдивого висновку або за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків відповідно до стст. 384 та 385 Кримінального кодексу України. За злісне ухиляння від явки до суду експерт несе відповідальність за ч. 2 ст. 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Відповідно до ст. 14 Закону України «Про судову експертизу» судовий експерт на підставах і в порядку, передбачених законодавством, може бути притягнутий до дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності. За наявності достатніх обставин зацікавлена сторона може звернутись до правоохоронних органів або до суду із заявою про скоєння злочину — надання експертом завідомо неправдивого висновку — для вирішення питання про порушення кримінальної справи щодо експерта. Отже, чинне законодавство передбачає відповідальність експерта як, власне, експерта (фахівця, спеціаліста) і не передбачає можливість притягнення його до відповідальності в порядку цивільного судочинства у зв'язку із претензіями до висновку судового експерта. Крім того, оскільки експерт несе самостійну відповідальність за свої дії, установи, у яких працюють судові експерти, не можуть бути відповідальними за діяння експерта [6, с. 79].

У процесуальній літературі в межах характеристики прав та обов'язків експерта іноді виділяють два поняття: «наукова компетенція» та «процесуальна компетенція». До першого відносять певний обсяг спеціальних знань, якими володіє експерт і які необхідні для здійснення експертизи; до другого — сукупність передбачених законом прав та обов'язків. Уважається, що ці два поняття є частинами одного цілого — компетенції експерта. Однак існує і протилежна точка зору, прибічники якої вважають, що компетенція експерта як суб'єкта процесу може бути охарактеризована саме через сукупність його процесуальних прав та обов'язків. А наукова компетенція передбачає спеціальну здатність експерта як суб'єкта процесу, але не є частиною його правового статусу [7, с. 125]. На нашу думку, наукова компетенція — додатковий елемент правового статусу судового експерта. Наукову компетенцію визначає обсяг спеціальних знань, якими повинен володіти експерт певної експертної спеціальності [8, с. 199].

Для більш ґрунтовного усвідомлення окресленої проблематики спробуємо надати класифікацію правового статусу судового експерта залежно від різних підстав.

Так, залежно від виду судочинства можна виділити правовий статус судового експерта у господарському, адміністративному, цивільному та кримінальному процесах.

Судовий експерт у господарському процесі — це особа, яка володіє спеціальними знаннями та залучається до господарського судового процесу для проведення судової експертизи і надання письмового висновку з питань у певній вузькій сфері [9, с. 44].

Для роз'яснення питань, що виникають у процесі вирішення господарського спору і потребують спеціальних знань, господарський суд може призначити судову експертизу в порядку підготовки справи до розгляду, а також під час розгляду господарської справи. Таке правило діє і в інших видах процесу. Однак у деяких випадках потреба у проведенні експертного дослідження виявляється ще до початку провадження у справі [9, с. 44].

Щодо судового експерта у цивільному процесі, то цивільне процесуальне законодавство передбачає підстави для його відводу (самовідводу) за наявності обставин, що можуть засвідчити упередженість експерта. Так, експерти не можуть брати участь у справі, якщо вони прямо чи непрямо зацікавлені в результаті розгляду справи або якщо виявлено інші обставини, які викликають сумнів щодо їхньої безсторонності (ст. 36 ЦПК України). Отже, особа, яка зацікавлена в результатах експертизи та сумнівається в неупередженості експерта, має законне право заявити відвід експерту і в такий спосіб попередити підписання неправдивого висновку. Дотримуючись принципу процесуального несуміщення, особа, яку призначено судовим експертом, може брати участь у розгляді цивільної справи лише як експерт, або ж її участь у розгляді справи виключається. Отже, залучення експерта до справи як відповідача, від якого вимагають пояснень щодо висновку, який він надав як експерт, є юридичним нонсенсом [6, с. 79].

Робота судових експертів різниться із виконанням професійних обов'язків керівників різних підприємств, установ, організацій тощо. Безсумнівно, судові експерти, виконуючи дослідження та оформлюючи висновки, не виконують організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські обов'язки. Висновок судового експерта не призводить до змін правового статусу сторін, не породжує для сторін права та обов'язки, не порушує існуючі права сторін, а є лише висновком спеціаліста (фахівця) у певній галузі знань. Підтримуємо думку О. Б. Верби-Сидор та В. І. Крупко, які зауважують, що діяльність експерта під час проведення експертизи та підготовки висновків за її результатами не є управлінською діяльністю, а висновок, відповідно, — актом управлінської діяльності, а відтак не може оскаржуватись у суді за такими ознаками. Отже, незгода з висновком експерта може мати наслідком клопотання про призначення додаткової чи іншої експертизи або ж наведення додаткових доказів, що спростують висновок експерта. Крім того, незрозуміло, що в подальшому робити із процесуальним документом — висновком експерта, коли його було б скасовано чи визнано недійсним за такими позовами [6, с. 80].

В адміністративному судочинстві як експерт може залучатися особа, що відповідає вимогам, встановленим Законом України «Про судову експертизу» та Кодексом адміністративного судочинства України. Відповідно до ст. 10 Закону України «Про судову експертизу» судовими експертами можуть бути особи, які мають необхідні знання для надання висновку з досліджуваних питань; судовими експертами державних спеціалізованих установ можуть бути фахівці, які мають відповідну вищу освіту, освітньо-кваліфікаційний рівень не нижче спеціаліста, пройшли відповідну підготовку й отримали кваліфікацію судового експерта з певної спеціальності. Крім того, до проведення судових експертиз, крім тих, що проводяться виключно державними спеціалізованими установами, можуть залучатися також судові експерти, які не є працівниками цих установ, за умови, що вони мають відповідну вищу освіту,

освітньо-кваліфікаційний рівень не нижче спеціаліста, пройшли відповідну підготовку в державних спеціалізованих установах Міністерства юстиції України, атестовані й отримали кваліфікацію судового експерта з певної спеціальності у порядку, передбаченому законодавством. Отже, законом встановлено вимоги, яким має відповідати експерт. Кваліфікація судового експерта фахівцям, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, присвоюється відповідно до Переліку основних видів судових експертиз та експертних спеціальностей, за якими присвоюється кваліфікація судового експерта фахівцям, що не працюють у державних спеціалізованих установах [10, с. 230].

Залежно від виду суб'єкта судово-експертної діяльності, на нашу думку, можна виокремити правовий статус судового експерта, який є працівником державної спеціалізованої установи, та правовий статус судового експерта, який не є працівником державної спеціалізованої установи.

Вирізняють елементи правового статусу судового експерта, який не є працівником державної спеціалізованої установи, на основні та факультативні. До основних елементів адміністративно-правового статусу судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, належать правосуб'єктність, сукупність прав та обов'язків, юридична відповідальність, а до факультативних — заборони, пов'язані з наявністю цього адміністративно-правового статусу, принципи, гарантії діяльності, основні функції та завдання, аспект реалізації цього статусу (форми діяльності) [11, с. 122].

Загальні вимоги до набуття статусу судового експерта, зокрема такого, який не є працівником державної спеціалізованої установи, викладені у стст. 10 та 11 Закону України «Про судову експертизу». Крім вимог щодо наявності спеціальних знань у такої особи, а також відповідної вищої освіти, вони повинні:

- 1) пройти підготовку в державних спеціалізованих установах Міністерства юстиції України;
- 2) пройти атестацію, тобто скласти кваліфікаційний іспит;
- 3) отримати кваліфікацію судового експерта в певній галузі (за умови відповідності загальним вимогам, проходження навчання й успішного складання кваліфікаційного іспиту), що підтверджується наявністю відповідного свідоцтва [11, с. 123].

І. В. Сабадаш пропонує розуміти завдання судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, у широкому та вузькому сенсах. У разі використання широкого підходу визначаються загальні завдання: сприяння реалізації завдань і функцій держави стосовно охорони та захисту прав і свобод людини та громадянина й інтересів держави саме в судовому порядку шляхом здійснення судово-експертної діяльності та надання відповідного висновку за її результатами. У вузькому розумінні завдання судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, є більш конкретними та пов'язані не тільки із здійсненням такими особами їхньої специфічної діяльності, а і з її організацією. Такі завдання залежатимуть від конкретного виду дослідження, що провадить судовий експерт, який не є працівником державної спеціалізованої установи, і переважно регламентовані на законодавчому рівні [11, с. 125].

Щодо правового статусу судового експерта, який є працівником державної спеціалізованої установи, він регулюється Законом України «Про судову експертизу», кодексами, а також відомчими нормативно-правовими актами відповідно до відомчої належності державної спеціалізованої установи працівника.

Залежно від виду (підвиду) експертизи вважаємо, що можна виокремити правовий статус судового експерта-криміналіста, правовий статус судового експерта-економіста, правовий статус судового експерта-психолога тощо.

Наприклад, якщо розглядати правовий статус судового експерта-економіста, необхідно виділити, по-перше, процесуальний бік досліджуваного поняття, що охоплює процесуальні вимоги до судового експерта. Так, особа не може бути судовим експертом у таких випадках: якщо вона визнана в установленому законом порядку недієздатною; має не зняту або не погашену судимість; на яку впродовж останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення або дисциплінарне стягнення у вигляді позбавлення кваліфікації судового експерта. У провадженні експертами не можуть бути особи, які перебувають у службовій або іншій залежності від сторін провадження або потерпілого. По-друге, важливою у поділ за цією підставою для класифікації є наукова компетенція судового експерта. Так, експерт-економіст повинен володіти комплексом спеціальних знань повним обсягом, необхідним для проведення якісного дослідження та формулювання висновку щодо поставлених перед ним питань. Основу спеціальних знань складають бухгалтер-

ський облік (фінансовий і управлінський), економіка й управління підприємством, фінанси і кредит, податки й оподаткування, банківська справа, економіка праці та ін., доповнені знаннями з криміналістики, господарського, цивільного і кримінального процесу, а також різних галузей права (цивільного, адміністративного, фінансового, земельного, трудового, кримінального тощо). Під час розгляду питань, що вимагають розрахунку пайової участі засновників (акціонерів) у майні і розподілі прибутку господарюючого суб'єкта, експерт-економіст повинен володіти знаннями з економічної оцінки вартості об'єктів власності, прав і вимог. Варто зазначити, що це повинен бути саме комплекс економічних і юридичних знань, трансформованих та інтегрованих з метою вивчення діяльності господарюючих суб'єктів та її можливих негативних наслідків. Для більш швидкого та якісного забезпечення доказової бази обвинувачення визначають склад і порядок використання спеціальних знань. Спеціальні знання судового експерта-економіста є тією теоретичною базою, яка забезпечує вирішення експертних завдань, основою, на якій формуються компетенція і компетентність судового експерта [12, с. 325].

Компетенції судового експерта-економіста не повинні виходити за межі процесуального законодавства і рівня його спеціальних знань. Порушення компетенції відбувається у процесі вирішення експертом питань, які належать до компетенції фахівців інших галузей знань (наприклад, самостійне з'ясування і збір доказів шляхом одержання показань від обвинувачуваних та свідків), чи виконання експертом функцій, які належать до компетенції слідчого або суду (наприклад, вирішення кримінально-правових питань, зокрема питань встановлення суб'єкта злочину і суб'єктивної сторони складу злочину). Часто під час проведення судової економічної експертизи виявляють факти, які вказують на те, що відхилення є результатом навмисних дій окремих посадових осіб. Але оцінка їх діяльності також перебуває поза межами компетенції експерта-економіста та є прерогативою тільки слідства і суду [12, с. 326].

Висновки

1. Проаналізовано поняття правового статусу як правової категорії та досліджено його структуру. Під правовим статусом прийнято вважати сукупність прав та обов'язків певних суб'єктів. Отже, права та обов'язки — основні елементи правового статусу.

2. Узагальнено погляди вчених щодо правового статусу судового експерта відповідно до чинного законодавства України. Так, правовий статус судового експерта запропоновано розглядати як системне утворення, основу якого становлять основні елементи: права та обов'язки судового експерта, а також додаткові: відповідальність, наукова компетенція, гарантії незалежності судового експерта та правильності його висновку.

3. Надано класифікацію видів правового статусу судового експерта. Підставами для класифікації запропоновано вважати: 1) вид судочинства; 2) вид суб'єкта судово-експертної діяльності; 3) вид (підвид) експертизи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Калюжний Р. А., Вовк В. М. Римське приватне право. К., 2014. 240 с.
2. Кравченко В. В. Конституційне право України. К. : Атіка, 2004. 512 с.
3. Оніщенко Н. М., Зайчук О. В. Теорія держави і права. К. : Юрінком-Інтер, 2008. 366 с.
4. Конституційне право України / за ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. Х. : Право, 2008. 416 с.
5. Шульга А. М. Правовий статус особистості, його види. Право і безпека. 2012. № 2 (44). С. 19–22.
6. Верба-Сидор О. Б., Крупко В. І. Пропозиції щодо вдосконалення правового статусу експерта у цивільному судочинстві. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2014. № 3. С. 69–84.
7. Тополя Р. В. Адміністративно-правовий статус експерта під час здійснення експертно-криміналістичних досліджень транспортних засобів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2018. № 36, т. 1. С. 124–126.
8. Гуріна Д. П., Калініна І. В. До питання щодо компетенції та компетентності судового експерта у кримінальному провадженні. Криміналістика і судова експертиза. 2018. Вип. 63. С. 195–203.
9. Степанова Т. В. Щодо розмежування статусу експерта та спеціаліста в господарському судочинстві України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2013. № 22, ч. 1, т. 2. С. 43–46.
10. Угровецький О. П. Регламентация правового статусу судового експерта в адміністративному судочинстві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2017. № 43, т. 3. С. 229–234.

11. Сабадаш І. В. Склад елементів адміністративно-правового статусу судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ. Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. Вип. 6, том 2. С. 121–126.

12. Михайлишин Н. П., Будник Л. А. Правовий статус судового експерта-економіста, зміст його спеціальних знань і компетенцій. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія : Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, м. Тернопіль, 30 червня 2017 року. Тернопіль, 2017. С. 324–326.

REFERENCES

1. Kalyuzhny R. A., Vovk V. M. (2014). *Rymske private parvo* [Roman private law]. K. 240 p. [in Ukrainian].
2. Kravchenko V. V. (2004). *Konstytutsiynе parvo Ukrainy* [Constitutional Law of Ukraine]. K. 512 p. [in Ukrainian].
3. Onishchenko N. M., Zaichuk O. V. (2008). *Teoriya derzhavy i prava* [Theory of State and Law]. K. 366 p. [in Ukrainian].
4. Kolisnyk V. P., Barabash Y. G. (2008). *Konstytutsiynе parvo Ukrainy* [Constitutional law of Ukraine]. Kh. 416 p. [in Ukrainian].
5. Shulga A. M. (2012). *Pravoviy status osobistosty, yogo vydi* [Legal status of the individual, its types]. Law and security. 2 (44). Pp. 19–22 [in Ukrainian].
6. Verba-Sydor O. B., Krupko V. I. *Propozitsiyi schodo vdoskonalennya pravovogo statusu eksperta u tzivilnomu sudochynstvi* [Proposals for improving the legal status of an expert in civil proceedings]. Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs. 2014. No. 3. Pp. 69–84 [in Ukrainian].
7. Topolya R. V. *Administrativno-pravoviy status eksperta pid chas zdiysnennya ekspertno-kriminalistychnyh doslidzhen transportnih zasobiv* [Administrative and legal status of an expert during expert forensic investigations of vehicles]. Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Jurisprudence. 2018. No. 36. T. 1. Pp. 124–126 [in Ukrainian].
8. Hurina D. P., Kalinina I. V. *Do pytannya shchodo kompetenzii ta kompetentnosti sudovogo eksperta u kryminalnomu provadzhenni* [To the question of the attribution and competence of a forensic expert in criminal proceedings]. Forensics and forensic examination. 2018. Issue 63. Pp. 195–203 [in Ukrainian].
9. Stepanova T. V. *Shchodo rozmezhuвання statusu eksperta ta spezialista v gospodarskomu sudochynstvi Ukrainy* [Regarding the distinction between the status of an expert and a specialist in the commercial judiciary of Ukraine]. Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. "Law" series. 2013. No. 22. Part 1. Volume 2. Pp. 43–46 [in Ukrainian].
10. Ugrovetskyi O. P. *Reglamentatsiya pravovogo statusu sudovogo eksperta v admimistrativnomu sudochynstvi* [Regulation of the legal status of a court expert in administrative proceedings]. Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. "Law" series. 2017. No. 43. Vol. 3. Pp. 229–234 [in Ukrainian].
11. Sabadash I. V. *Sklad elementiv administrativno-pravovogo statusu sudovih ekspertiv, yaki ne ye pratzivnikamy derzhavnih spetsializovanih ustanov* [Composition of the elements of the administrative and legal status of judicial experts who are not employees of state specialized institutions]. Scientific bulletin of public and private law. 2017. Vol. 6, volume 2. Pp. 121–126 [in Ukrainian].
12. Mykhailishyn N. P., Budnyk L. A. *Pravoviy status sudovogo eksperta-ekonomista, zmist yogo spetsialnih znan ta kompetentziyi* [The legal status of a judicial expert economist, the content of his special knowledge and competencies]. Accounting, taxation and control: theory and methodology : International scientific and practical Internet conference, Ternopil, June 30, 2017. Ternopil, 2017. Pp. 324–326 [in Ukrainian].

H. P. Vlasova, D. P. Hurina. CURRENT ISSUES OF THE LEGAL STATUS OF THE FORENSIC EXPERT

The article analyzes the concept of legal status as a legal category and examines its structure, examines and summarizes the views of scientists regarding the legal status of a forensic expert in accordance with the current legislation of Ukraine, and proposes an author's classification of the types of legal status of a forensic expert. The legal status of a forensic expert is proposed to be considered as a systemic entity, the basis of which is the main elements: the rights and duties of a forensic expert, as well as additional ones: responsibility, scientific competence, guarantees of the forensic expert's independence and the correctness of his conclusion. The author's classification of the types of legal status of a forensic expert is proposed, the basis for classification is the type of judicial proceedings, the type of subject of forensic expert activity, the type (subtype) of expertise.

Key words: legal status, forensic expert, forensic examination, element of legal status, rights and duties of a forensic expert, liability of a forensic expert.